

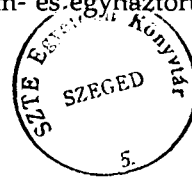
LECTORI SALUTEM!

Köszöntöm az Olvasót!

Két év telt el első tematikus konferencia-kötetünk, a Szentemberek megjelenése óta. S hála a Kulturális Örökség Minisztériuma Millenniumi Pályázatának, közre tudjuk adni második konferenciánk anyagát, amely a Mária-tisztelet magyarországi és közép-európai emlékeiből válogat. Gondviselészerűen is érzem a kötet megjelenését a kereszténység és a magyarság nagy jubileumi évében, 2000/2001-ben. Annak a Máriának tiszteletéről szólnak a tanulmányok, akinek igenjéből „az Ige testté lőn és miköztünk lakozék”. Jézus Krisztus születésének 2000. évfordulóján így az Istenszülőre, Máriára is emlékezünk. Arra a Máriára, akinek a magyar államot megalapító Szent István királyunk oltalmába ajánlotta népét, országát, nemzete jövődjét. Akit azóta hívunk a Magyarok Nagyasszonyának, s akinek ünnepe táján (október 8.) rendezzük tudatosan és immár hagyományosan a szegedi vallási néprajzi konferenciákat. Mária tisztelete nagyon erős a magyar katolicizmusban, a katolikus népi vallásosságban, de nem hiányzik a protestáns népi kegyességből sem. Az Ő tiszteletére építették eleink a legtöbb templomot, az Ő gondoskodására bíztuk legtöbb kegyhelyünket, s az Ő tisztelete alapozta meg a Regnum Martanom-ot, Mária királyságát - a magyar szentek kultuszával együtt - a XVII–XVIII. században. A Mária-tisztelet természetesen nem marad nemzeti keretek között nemcsak az egyház katolicizmusa miatt, nemcsak a kereszténység nemzetközisége miatt, hanem azért sem, mert erős Mária-tiszteletet más európai népeknél (horvátoknál, lengyeleknél) is találunk. De azért sem, mert a Mária-tiszteletben megfogalmazódott érzések és gondolatok általános és örök emberi érzelmeket is kifejezhetnek. Ezért nagyon tanulságosak voltak a Mária-tisztelet protestáns közösségekben létező formáit bemutató tanulmányok, konferencia előadások.

A Mária-tisztelet gazdag hagyományából kiemeltünk egy vonulatot, a Lorettói Boldogasszony tiszteletét, amely mind Magyarországon, mind pedig más közép-európai országban is mély gyökerű és népszerű - ezzel is megemlékezve az itáliai Loreto kegyhelyének 1994. évi 700 éves jubileumáról.

Az 1994. október 6–8. között megrendezett konferenciát Gyulay Endre szegedcsanádi megyés püspök nyitotta meg. Támogatásáért hálásak vagyunk, hiszen jelzi, hogy a katolikus egyház fontosnak tartja a vallásosság történeti összetevőinek különböző tudományok nézőpontjából történt elemzését, vizsgálatát. Konferenciánk ugyanis tudományközi volt. A néprajzkutatók mellett, akik legnagyobb számban vettek részt, jelen voltak teológusok, irodalom- és egyháztörténészek,

zenetudósok és művészettörténészek. A konferenciának, amelyet támogatott a Magyar Tudományos Akadémia, az MTA Szegedi Akadémiai Bizottsága, állandó programpontja Bálint Sándor szobrának megkoszorúzása a Szegedi Pantheonban. A résztvevők nevében Bálint Sándor születésének 90. évfordulóján Andrásfalvy Bertalan, a Magyar Néprajzi Társaság elnöke, volt oktatási és kulturális miniszter helyezte el a tisztelet és megemlékezés virágait. Közreműködött a Karolina Elemi Iskola és Gimnázium kórusa. Egy másik évfordulóra is emlékeztünk a konferencia alkalmával: az alsóvárosi ferences kolostor alapításának 450. jubileumára. A ferencesek obszerváns ágának, az akkori, a Megváltóról elnevezett rendtartománynak egyik első kolostorát fél évezrede alapította Cesarini Julian pápai legátus.

A konferencia nemzetközi és idegennyelvű részének előadásai a Lorettói Boldogasszony tiszteletével foglalkoztak a kegyhely keletkezésének 700. évfordulóján. A Lorettó-kultusz, a májusi ájtatosság, a lorettói litánia, a Lorettói Boldogasszony búcsús tisztelete mélyen gyökerezik a magyar katolikus kultuszban. A konferencia alkalmával Gaál Károly, a bécsi egyetem ny. professzora tanszéki könyvtárunknak adományozta az andocsi búcsújáró helyről, a „magyar Loretoról” szóló doktori értekezését, egyik első kegyhelymonográfiánkat, s több fényképfelvételeit burgenlandi búcsújáró helyekről.

Tanulmánykötetünk nem tartalmazza azonban a konferencia teljes anyagát. Többen nem adták le tanulmánytá átdolgozott előadásukat, mások – érthetően – nem vártak a bizonytalan megjelenésre, s ezért dolgozatukat másutt korábban már közzétették. A tanulmányok közötti illusztrációk különböző XIX. század énekes aprónyomatványok, ponyvafüzetek előzékkép-metszetei Barna Gábor gyűjteményéből.

Úgy gondoljuk, hogy tanulmánykötetünk ebben a formában is az egyik legátfogóbb művelődéstörténeti, néprajzi összefoglalása Mária tiszteletünk emlékeinek. A tanulmányok szakirodalmi hivatkozásai pedig – mégha 1994-ig terjedően is – minden bizonnyal elősegítik a további tájékozódást. Ezért alkalmasnak véljük oktatási segédkönyvnek is. Kötetünknek éppen ez a legfontosabb célja: tájékoztatni és tájékozódásra serkenteni.

Szeged, 2001. Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepén

Barna Gábor

A Mária tisztelet Magyarországon és Európában című konferencia másutt megjelent írásai:

- Barna Gábor: A Lorettói Boldogasszoxry tisztelete Magyarországon. in: Kapcsolatok és konfliktusok Közép-Európa vidéki életében. Tanulmányok Gaál Károly professzor 75. születésnapjára. Szerk. Csuma Zsigmond, Szombathely, 1997. 41–56.
- ifj. Lele József: A Kármelhegyi Boldogasszony-kápolna. in: A tápaiak hite. Tápe, 1998. 61–88.
- Lukács László: A vándorló templomok kérdéséhez. Népi vallásosság a Kárpát-medencében. Szerk. Lackovits Emőke, Veszprém–Debrecen, 1997. 264–271.
- Szacsvay Éva–Kutas Eszter: Tárgytörténet és kultusz. Egy Kiskun Madonna restaurálásának tanulságai. Néprajzi Értesítő LXXVIII. (1996) 191–204.
- Cs. Varga István–Sík Sándor: Sarlósboldogasszony. In: Szent művészet II. Tanulmányok költészetünk szakrális vonatából. h. és é.n. 183–199.
- Küllős Imola: Egy református parasztpróféta Mária-látomásai. In: Benedek Katalin–Csonka-Takács Eszter születésnapjára. Budapest, 1999. 441–454.
- Molnár Ambrus: Mária-tisztelet a protestáns népi vallásosságban. Theológiai Szemle. A magyarországi egyházak ökumenikus tanácsának folyóirata. Új folyam XXXVIII. 1995. évf. 1. szám. 29–37.

